Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

11. dubna 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Podnikové právo – Postup proti opožděným platbám v obchodních transakcích – Směrnice 2011/7/EU – Článek 6 – Náhrada nákladů spojených s vymáháním – Platba pevné částky a přiměřené náhrady – Odpočet výdajů za využití služeb advokáta před podáním žaloby k soudu od pevné částky“

Ve věci C-131/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 18. ledna 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 19. února 2018, v řízení

Vanessa Gambietz

proti

Erice Ziegler,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení C. Lycourgos (zpravodaj), předseda senátu, E. Juhász a M. Ilešič, soudci,

generální advokát: G. Hogan,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích (Úř. věst. 2011, L 48, s. 1).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Vanessou Gambietz a Erikou Ziegler ve věci vymáhání pohledávky prvně jmenovanou od druhé jmenované.

* Jednací jazyk: němčina.

Právní rámec

3 Body 19 a 20 odůvodnění směrnice 2011/7 uvádějí:

„(19) K odrazení od opožděných plateb je nezbytné, aby věřitelé získali spravedlivou náhradu nákladů spojených s vymáháním, které jim vznikly v důsledku opožděné platby. Náklady spojené s vymáháním by měly zahrnovat rovněž náklady spojené s vymáháním administrativních nákladů a náhradu za interní náklady vzniklé v důsledku opožděné platby, pro něž by v této směrnici měla být stanovena pevná minimální částka, kterou lze kumulovat s úrokem z prodlení. Náhrada ve formě pevné částky by měla omezit administrativní a interní náklady spojené s vymáháním. O náhradě nákladů spojených s vymáháním by se mělo rozhodovat, aniž jsou dotčeny vnitrostátní předpisy, podle nichž může soud věřiteli přiznat jakoukoli další náhradu škody, která souvisí s opožděnou platbou dlužníka.

(20) Kromě nároku na zaplacení pevné částky pokrývající interní náklady spojené s vymáháním by měl mít věřitel rovněž nárok na náhradu zbývajících nákladů spojených s vymáháním, které mu vznikly v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka. K těmto nákladům patří zejména náklady, které věřiteli vzniknou pověřením advokáta nebo využitím služeb společnosti vymáhající pohledávky.“

4 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Náhrada nákladů spojených s vymáháním“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, že v případech, kdy má být v obchodních transakcích podle článku 3 nebo 4 zaplacen úrok z prodlení, má věřitel nárok obdržet od dlužníka alespoň pevnou částku ve výši 40 eur.

2. Členské státy zajistí, že pevná částka uvedená v odstavci 1 je splatná bez nutnosti upomínky a představuje náhradu vlastních nákladů věřitele spojených s vymáháním.

3. Věřitel má nárok obdržet od dlužníka kromě pevné částky uvedené v odstavci 1 přiměřenou náhradu za veškeré náklady spojené s vymáháním, které tuto pevnou částku přesahují a které mu vznikly v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka. Mezi tyto náklady by mohly patřit mimo jiné výdaje za pověření advokáta či za využití služeb společnosti vymáhající pohledávky.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

5 Vanessa Gambietz navrhla, aby E. Ziegler, její dlužnici, byla uložena povinnost uspokojit její hlavní pohledávku a zaplatit dlužné úroky, jakož i dodatečnou částku ve výši 112 eur, která odpovídá zaprvé pevné částce ve výši 40 eur, stanovené v § 288 odst. 5 první větě Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“), a zadruhé nákladům na advokáta ve výši 72 eur.

6 Vzhledem k tomu, že Amtsgericht Eilenburg (okresní soud, Německo) tomuto návrhu vyhověl kromě části, v níž se tento návrh týkal pevné částky ve výši 40 eur, podala navrhovatelka v původním řízení proti tomuto rozsudku odvolání k Landgericht Leipzig (zemský soud v Lipsku, Německo). Tento soud odvolání zamítl, když rozhodl, že tato pevná částka musí být v souladu s § 288 odst. 5 třetí větou BGB započtena proti nákladům na advokáta vynaloženým v období před zahájením soudního řízení.

7 Navrhovatelka v původním řízení podala proti tomuto rozhodnutí k předkládajícímu soudu opravný prostředek „Revision“.

8 Podle názoru předkládajícího soudu se zaprvé pevná částka ve výši 40 eur, která navrhovatelce náleží podle § 288 odst. 5 první věty BGB, musí podle § 288 odst. 5 třetí věty BGB započíst na náklady na advokáta ve výši 72 eur, které jí při uplatňování jejího nároku vznikly ve stadiu před zahájením soudního řízení.

9 Předkládající soud si však zadruhé klade otázku, zda je tento výklad § 288 BGB slučitelný s čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7.

10 V tomto ohledu se předkládající soud přiklání k názoru, že uvedené ustanovení rovněž stanoví takové započtení pevné částky. Nicméně uvádí, že body 19 a 20 odůvodnění směrnice 2011/7 by mohly vést k opačnému výkladu. Kromě toho by mohlo v případě započtení pevné částky oproti nákladům na advokáta vzniklým za účelem vymáhání pohledávky dojít k tomu, že uvedená pevná částka bude do velké míry nebo zcela absorbována, což by vedlo k tomu, že by věřitel mohl v konečném výsledku nárokovat pouze částku odpovídající nákladům na advokáta vynaloženým během postupu před zahájením soudního řízení.

11 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof (spolkový soudní dvůr, Německo) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Má se čl. 6 odst. 3 [směrnice 2011/7] vykládat v tom smyslu, že se pevná částka ve výši 40 eur uvedená v čl. 6 odst. 1 této směrnice musí započíst na externí náklady na uplatnění práva, které vznikly ve stadiu před zahájením soudního řízení na základě zmocnění advokáta v důsledku opožděné platby dlužníka, a které se tedy mají nahradit podle čl. 6 odst. 3 uvedené směrnice?“

K předběžné otázce

12 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7 musí být vykládán v tom smyslu, že od přiměřené náhrady stanovené v tomto ustanovení musí být odečtena pevná částka ve výši 40 eur přiznaná věřiteli podle čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice.

13 Soudní dvůr může kdykoli rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta, jestliže se položená předběžná otázka shoduje s otázkou, o níž již Soudní dvůr rozhodl, odpověď na tuto otázku lze jasně vyvodit z judikatury nebo o odpovědi na položenou předběžnou otázku nelze rozumně pochybovat.

14 Toto ustanovení je třeba použít v projednávané věci.

15 Článek 6 směrnice 2011/7 usiluje o zajištění náhrady nákladů spojených s vymáháním pohledávky věřitele v případech, kdy se úrok z prodlení stane splatným podle této směrnice. Odstavec 1 tohoto článku stanoví, že věřitel má nárok na pevnou částku ve výši 40 eur. Podle odstavce 3 uvedeného článku má věřitel rovněž nárok na přiměřenou náhradu za veškeré náklady spojené s vymáháním, které tuto pevnou částku přesahují.

16 Ze samotného znění článku 6 odst. 3 směrnice 2011/7 tudíž vyplývá, že přiměřená náhrada podle uvedeného ustanovení se týká veškerých nákladů spojených s vymáháním, které nejsou nahrazeny pevnou částkou poskytnutou věřiteli podle čl. 6 odst. 1 téže směrnice.

17 Mimoto Soudní dvůr v bodech 22 až 24 svého rozsudku ze dne 13. září 2018, Česká pojišťovna (C-287/17, EU:C:2018:707) upřesnil, že unijní normotvůrce použil v čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7 výraz „které tuto částku přesahují“, čímž chtěl zdůraznit, že v přiměřené výši lze nahradit jakékoli náklady spojené s vymáháním, které převyšují částku 40 eur.

18 Ze samotného znění dotčeného ustanovení tudíž vyplývá, že přiměřená náhrada, kterou stanoví, platí pro všechny náklady jakékoli povahy, které již nejsou nahrazeny pevnou částkou 40 eur na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2011/7.

19 Tento výklad je potvrzen cílem sledovaným směrnicí 2011/7.

20 Cílem této směrnice je totiž boj proti opožděným platbám v obchodních transakcích, přičemž podle bodu 12 odůvodnění této směrnice opožděná platba představuje porušení smlouvy, které je pro dlužníky finančně zajímavé, mimo jiné vzhledem k nízkým nebo žádným úrokům z prodlení účtovaným za opožděné platby (rozsudky ze dne 16. února 2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, bod 24, a ze dne 13. září 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, bod 25).

21 Z toho plyne, že cílem uvedené směrnice je účinným způsobem chránit věřitele před opožděnými platbami. Taková ochrana s sebou nese i to, že uvedenému věřiteli bude nabídnuta co nejúplnější náhrada jemu vzniklých nákladů spojených s vymáháním, aby tak odrazovala od takových opožděných plateb (rozsudek ze dne 13. září 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, bod 26).

22 Náhrada podle čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7 musí být přiměřená, takže nemůže zahrnovat tu část uvedených nákladů, která je již hrazena v rámci pevné částky ve výši 40 eur podle odstavce 1 tohoto článku, ani náklady, které se jeví jako nadměrné s ohledem na všechny okolnosti projednávané věci (rozsudek ze dne 13. září 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, bod 30).

23 Je třeba ještě dodat, že okolnost, že přiměřená náhrada nemůže zahrnovat tu část nákladů, která je již hrazena v rámci pevné částky ve výši 40 eur, nemůže zpochybnit odrazující cíl náhrady stanovené v článku 6 směrnice 2011/7. Tento článek totiž každopádně přiznává věřiteli právo získat kromě pevné částky ve výši 40 eur, která mu náleží automaticky, přiměřenou náhradu zbývající části nákladů, které mu vznikly, a současně brání tomu, aby tytéž náklady spojené s vymáháním byly nahrazeny dvakrát.

24 Z toho plyne, že jak ze znění článku 6 směrnice 2011/7, tak z účelu této směrnice vyplývá, že tento článek musí být vykládán v tom smyslu, že přiměřená náhrada podle odstavce 3 tohoto článku nákladů spojených s vymáháním pohledávky, jež vynaložil věřitel, musí být vypočtena tak, že se z částky výše uvedených nákladů vyloučí náklady spojené s vymáháním, které jsou již zahrnuty v pevné částce ve výši 40 eur poskytnuté věřiteli podle odstavce 1 uvedeného článku.

25 Vnitrostátním soudům tedy přísluší přiznat věřiteli přiměřenou náhradu podle čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7, pokud součet všech nákladů spojených s vymáháním, které vznikly věřiteli a které uvedené soudy považují za přiměřené, převyšuje částku 40 eur a poté, co od této částky bude odečtena částka 40 eur, která již byla přiznána jako pevná částka.

26 Tento výklad nemůže být zpochybněn body 19 a 20 odůvodnění směrnice 2011/7.

27 Z těchto bodů odůvodnění totiž nelze vyvodit, že by „interní“ náklady spojené s vymáháním mohly být nahrazeny jen pevnou částkou ve výši 40 eur, kdežto zbývající náklady na vymáhání by měly být nahrazeny samostatně na základě čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. září 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, body 34 až 37).

28 Kromě toho a v každém případě odůvodnění unijního aktu není právně závazné a nelze se jej dovolávat za účelem odchýlení se od samotných ustanovení dotyčného aktu ani za účelem výkladu těchto ustanovení ve smyslu zjevně odporujícím jejich znění (rozsudek ze dne 13. září 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, bod 33). Jak ostatně uvádí předkládající soud, článek 6 směrnice 2011/7 nijak nerozlišuje mezi interními náklady na vymáhání a zbývajícími náklady na vymáhání.

29 Z výše uvedeného vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 6 odst. 3 směrnice 2011/7 musí být vykládán v tom smyslu, že od přiměřené náhrady stanovené v tomto ustanovení musí být odečtena pevná částka ve výši 40 eur přiznaná věřiteli podle čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice.

K nákladům řízení

30 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

Článek 6 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích musí být vykládán v tom smyslu, že od přiměřené náhrady stanovené v tomto ustanovení musí být odečtena pevná částka ve výši 40 eur přiznaná věřiteli podle čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice.

Podpisy.